

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget (2. samling)
(Alm. del - bilag 180)
kulturministerråd
(Offentligt)

KUU, Alm. del - bilag 57

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg og deres stedfortrædere Bilag Journalnummer Kontor

1 400.C.2-0 N.130. april 1998

Til underretning for Folketingets Europaudvalg fremsendes vedlagt Kulturministeriets notat om høringsoversigt over Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet.

NOTAT 29. april 1998 KUM 0015

Høringsoversigt over Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, KOM (97) 628 endelig udgave.

I det følgende bringes en oversigt over høringssvar vedrørende direktivforslag om ophavsret i informationssamfundet. Fristen for afgivelse af høringssvar var fastsat til den 1. april 1998.

Akademiraadet kan tilslutte sig størstedelen af direktivforslaget, herunder navnlig forslagene om styrkelse af ophavsmændenes retsstilling. Raadet kan endvidere tilslutte sig art. 5, stk. 1 og 4. Akademiraadet udtrykker derimod modstand mod art. 5, stk. 2 og 3, som efter Raadets opfattelse uden klar begrundelse søger at ensrette de undtagelser fra det ophavsretlige værn, der på forskellig vis altid har eksisteret i de europæiske lovgivninger. Raadet peger særligt på, at det ikke med tilstrækkelig tydelighed fremgår af disse bestemmelser, om værkerne skal være gjort tilgængelige for almenheden, før undtagelserne finder anvendelse. Det anføres videre, at direktivforslaget synes at forbyde en mangeårige praksis, hvorefter yngre kunstnere for øvelsens skyld og på egen hånd eftergør ældre kunstneres værker.

Billedkunstnernes Forbund henviser til høringssvarerne afgivet af Samrådet for Ophavsret, Danske Billedautorer og Akademiraadet.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser i direktivet tager Billedkunstnernes Forbund afstand fra undtagelsesbestemmelse i art. 5, stk. 1, om de teknisk betingede reproduktionshandlinger af midlertidig karakter. Endvidere bemærker forbundet, at art. 5, stk. 2, litra c, er unødvendig, da der er tradition for indgåelse af frivillige aftaler mellem forvaltningsorganisationerne og museer m.v. Det kritiseres, at direktivet gør det umuligt at opretholde den særlige undtagelse om, at udgivne kunstværker i digitaliseret form kan stilles til rådighed for enkeltpersoner til gennemsyn eller studium på offentlige biblioteker.

Danmarks Biblioteksforening er betænkelig ved direktivforslaget i dets nuværende udformning. Foreningen bemærker generelt, at forskningens og undervisningens behov for adgang til information kun tilgodeses i ringe omfang, og at den enkelte borgers mulighed for at få adgang til information slet ikke tilgodeses. Foreningen bemærker særligt, at undtagelsesbestemmelsen i art. 5, stk. 3, ikke sikrer, at de værker, der opbevares på landets biblioteker, kan gøres tilgængelige for enkeltpersoner med henblik på personligt gennemsyn og studium på stedet. Dette strider mod den gældende danske ophavsretslov. Det bemærkes videre, at eneretten i art. 3 til tilgængeliggørelse for almenheden ikke er tilstrækkeligt afbalanceret med undtagelser, der tilgodeser almenhedens informationsbehov. Det bemærkes endelig, at forslaget til art. 4 om indførelse af EU-konsumtion udelukker parallelimport fra lande uden for EU. Biblioteksforeningen finder forslaget uacceptabelt, da det giver rettighedshaverne mulighed for at blokere for den frie adgang til information. Den øgede globalisering taler i øvrigt for international konsumtion og dermed fri handel med ophavsretligt beskyttede værker.

Danmarks Blindebibliotek opfordrer til, at undtagelsesbestemmelsen i art. 5, stk. 3, litra b, bringes på linie med ophavsretslovens § 17.

Danmarks Radio henviser generelt til de kommentarer, der er angivet i EBU's notat af 24. marts 1998. EBU foreslår, at der i direktivet indføres en undtagelse fra fonogramproducenternes og de udøvende kunstneres eneret til

tilrådighedsstillelse on-demand af fonogrammer, såfremt fonogrammet indgår som en integreret del af en radio- eller tv-produktion. Herudover ønsker EBU en undtagelse for den reproduktion, der er teknisk nødvendig og underordnet i forhold til en anden ophavsretlig relevant udnyttelse, som rettighedshaverne har givet samtykke til, eller som er tilladt efter loven. Det drejer sig f.eks. om situationer, hvor radiofonier ønsker at overføre et program fra et gammelt medie til et nyt medie. Endelig ønsker EBU en undtagelse i form af en tvangslicens el. lign., som gør det muligt for radiofonierne at bruge deres ældre produktioner i nye sammenhænge, f.eks. i form af tilrådighedsstillelse on-demand eller som multimedieprodukter.

Dansk Dataforening støtter direktivforslagets art. 2 om harmonisering af reproduktionsretten. Foreningen tilslutter sig samtidig forslaget art. 5, stk. 1, hvorefter teknisk betingede kopier af midlertidig karakter undtages fra eneretten.

Foreningen er endvidere positivt stemt over for forslagene til art. 6 og 7 om beskyttelse af tekniske foranstaltninger og elektronisk rettighedsforvaltning. Det ønskes dog præciseret, at besiddelse til privat brug af midler m.v. til omgåelse af de tekniske foranstaltninger ikke bør rammes af bestemmelserne.

Dansk Industri tilslutter sig generelt direktivforslagets målsætning om at harmonisere ophavsretten med henblik på at sikre det indre markeds funktion og beskytte rettighedshaverne mod piratvirksomhed. Med hensyn til undtagelser bemærker Dansk Industri, at direktivet ikke bør rumme undtagelser, der åbner mulighed for digital kopiering til privat brug, jf. art. 5, stk. 2, litra b. Dansk Industri udtrykker også tilslutning til forslaget om beskyttelse mod omgåelse af tekniske foranstaltninger (art. 6), idet der lægges vægt på, at bestemmelsen kun vedrører de aktiviteter og tjenester, hvis formål eller anvendelser kun har begrænset kommerciel betydning ud over omgåelse.

Dansk Musikbiblioteksforening går generelt ind for harmonisering af den intellektuelle ejendomsret, men finder det foreliggende direktivforslag ubalanceret. Foreningen er af den opfattelse, at undtagelserne i direktivets art. 5 ikke tilgodeser bibliotekernes behov i tilstrækkeligt omfang. Det betyder blandt andet, at der ikke kan foretages kopiering til privat brug, at der ikke kan lyttes til musik på bibliotekerne, og at visning af digitale værker m.v. på en skærm i biblioteket kræver samtykke fra ophavsmanden.

Dansk Skuespillerforbund støtter generelt de internationale bestræbelser for at øge beskyttelsesniveauet for autorer og udøvende kunstnere, i særdeleshed i forbindelse med de nye udnyttelsesmuligheder, som teknologien i informationssamfundet giver.

Skuespillerforbundet bemærker særligt, at den udtømmende angivelse af undtagelser i direktivforslagets art. 5 forekommer ubegrundet og uhensigtsmæssig, idet bestemmelsen fastlægger snævre grænser for medlemsstaternes lovgivningsmuligheder. Dette indebærer eksempelvis, at de nordiske public service radiofoniers og de udøvende og skabende kunstneres fælles interesse i at etablere aftaler om brug af eksisterende programmer on-line og on-demand vil løbe ind i vanskeligheder på grund af forbud mod reproduktion. Det anbefales derfor, at art. 5, stk. 2 og 3 udgår.

Skuespillerforbundet bemærker videre, at det af hensyn til de kommende internationale forhandlinger inden for WIPO om en audiovisuel protokol er vigtigt at sikre, at der ikke med direktivets gennemførelse sker en overførsel af kompetence, som fjerner medlemsstaternes muligheder for at forsvare vitale interesser ved de kommende forhandlinger i WIPO.

Danske Billedautorer henviser generelt til høringssvaret afgivet af Samrådet for Ophavsret. Herudover hilser Danske Billedautorer det velkomment, at der i direktivforslagets art. 5 ikke åbnes mulighed for særlige undtagelser for gengivelse af kunstværker. Dermed kan der ryddes op i de undtagelser i ophavsretsloven, der giver adgang til en fri gengivelse af kunstværker (§§ 23 og 24).

Danske Dagblades Forening og *Den danske Forlæggerforening* giver sin støtte til hovedindholdet af direktivforslaget, herunder at primær digital udgivelsesvirksomhed skal hvile på et eneretligt grundlag. Danske Dagblades Forening og Den danske Forlæggerforening finder således, at kollektiv forvaltning med fælles takster skal være begrænset til den traditionelle fotokopiering, samt nøje afgrænsede tilfælde af digital kopiering inden for undervisningsområdet, hvor individuel rettighedsklarering ikke er mulig. Digital kopiering herudover, herunder på erhvervsområdet, vil skulle baseres på individuel aftaleindgåelse.

Med hensyn til direktivets enkelte bestemmelser pointerer Danske Dagblades Forening og Den danske Forlæggerforening, at de ønsker at få tillagt samme rettigheder som fonogramproducenter, filmproducenter og radiofonier.

Der udtrykkes støtte til forslaget til art. 4, hvorefter international konsumtion udelukkes til fordel for EU-konsumtion.

For så vidt angår undtagelser kan foreningerne generelt tilslutte sig, at listen over tilladte undtagelser gøres udtømmende. Med hensyn til de enkelte undtagelser bemærkes følgende: Undtagelsen i art. 5, stk. 1, for teknisk betingede midlertidige reproduktionshandlinger bør kun gælde i tilfælde, hvor brugen af et værk er blevet tilladt af rettighedshaveren eller i øvrigt er tilladt i henhold til loven. Bestemmelsen i art. 5, stk. 2, litra a, bør begrænses til egentlig reprografi, således at f.eks. udprintning på papir ikke omfattes af undtagelsen. For at kunne opretholde antologireglen i ophavsretslovens § 18 bør det overvejes at slette ordene ikke-kommercielle formål i art. 5, stk. 3, litra a. Citatretten i art. 5, stk. 3, litra d, er begrænset til kritik eller anmeldelser, hvilket er en for snæver afgrænsning i forhold til gældende dansk ret. Danske Dagblades Forening og Den danske Forlæggerforening finder det overordentlig vigtigt, at reglerne i ophavsretslovens §§ 23-25 om gengivelse af kunstværker og reportage af dagsbegivenheder m.v. opretholdes. Endelig udtrykkes der tilslutning til tre-trins-testen i art. 5, stk. 4.

Danske Dagblades Forening og Den danske Forlæggerforening støtter tillige forslagene til art. 6 og art. 7, idet art. 6 dog er for snævert formuleret.

Danske Reklamebureauers Brancheforening støtter formålet med harmonisering af ophavsretten inden for fællesmarkedet. Foreningen finder imidlertid, at de markedsføringsretlige aspekter bør inddrages i direktivet. Konkret foreslås det, at reklamebureauer udtrykkeligt nævnes i direktivet som en af de erhvervssektorer, der bliver berørt af direktivet.

De Samvirkende Invalideorganisationer lægger vægt på, at de muligheder for informationsvirksomhed, der stilles til rådighed i den eksisterende danske lovgivning, ikke forringes, og at fremtidig produktudvikling for mennesker med handicap ikke forhindres af en kommende EU-regulering.

Det Centrale Handicapråd opfordrer til, at bestemmelsen i direktivforslagets art. 5, stk. 3, litra c, søges udvidet til at omfatte den samme personkreds som i § 17 i ophavsretsloven. Der henvises i øvrigt til høringssvaret afgivet af Danmarks Blindebibliotek.

Statsbiblioteket advarer mod, at direktivforslaget vedtages i den foreliggende form. Direktivet forrykker balancen mellem på den ene side rettighedshavernes interesser og på den anden side almenhedens behov for information. For så vidt angår de enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

Art. 3 sammenholdt med art. 5 indebærer, at adgangen for enkeltpersoner til på et bibliotek at foretage personligt gennemsyn i form af f.eks. skærmgengivelse eller afspilning af filmværker, musikværker og andre værker i digital form kræver samtykke fra rettighedshaveren.

Statsbiblioteket tager afstand fra art. 4, hvorefter der foreslås EU-konsumtion på hele værksområdet og udelukkelse af international konsumtion. Forslaget vil forhindre bibliotekerne i at indkøbe f.eks. bøger i de lande uden for fællesskabet, hvor de er billigst.

Den udtømmende karakter af undtagelserne i art. 5 betyder, at der skal udvises påpasselighed ved bedømmelsen af forslaget i forhold til gældende danske undtagelser i ophavsretsloven. Det understreges, at bestemmelsen i ophavsretslovens § 21, stk. 3, om personligt gennemsyn af f.eks. værker i digital form på biblioteker ikke vil kunne opretholdes. Det samme gælder for § 8, stk. 2, i pligtafleveringsloven. Rækkevidden af tre-trins-testen i art. 5, stk. 4, synes også noget usikker.

Vedrørende art. 6 bemærkes det, at biblioteker med bevaringsforpligtelser skal have mulighed for at bryde en kode eller en kryptering, hvorfor disse biblioteker må have mulighed for at lovligt at have sådanne midler til deres rådighed, som kan omgå de tekniske anordninger.

Fonden for aktive blinde finder, at anvendelsen af tvangslicenser er udelukket efter direktivforslaget. Fonden henleder endvidere opmærksomheden på, at andre læsehandicappede - i modsætning til ophavsretslovens § 17 - ikke omfattes af direktivets undtagelsesbestemmelse.

Foreningen af Danske Kunstmuseer tilslutter sig eneretsbestemmelserne i art. 2 og art. 3. Foreningen finder det vigtigt, at de indskrænkninger i ophavsrettighederne, som findes i bekendtgørelse nr. 876 af 28. november 1997 kan opretholdes. Det betyder blandt andet, at det fortsat skal være muligt for enkeltpersoner at foretage studium på stedet af museernes samlinger, hvor disse er gengivet i digital form.

IT-Brancheforeningen giver generelt sin tilslutning til direktivforslaget. Foreningen støtter forslaget om EU-konsumtion

i art. 4, stk. 2. Undtagelsen i art. 5, stk. 1, om de teknologibestemte midlertidige reproduktionshandlinger er for vidtgående. Efter foreningens opfattelse, bør der kun være en undtagelse, der giver den lovmæssige bruger ret til at

foretage midlertidige kopiering. Endelig støtter foreningen indførelsen af retshåndhævelsesmidler, men foreslår samtidig at TRIPS art. 50 indarbejdes i direktivet.

Kommunernes Landsforening udtrykker bekymring for, at balancen mellem rettighedshavernes interesser og almenhedens behov for information forrykkes til skade for borgerne. Landsforeningen henviser særligt til, at undtagelsesbestemmelsen i ophavsretslovens § 15 vedrørende optagelse af radio- og fjernsynsudsendelser til kortvarig brug for beboerne på sygehuse, plejehjem, i fængsler m.v. ikke vil kunne opretholdes. Direktivforslaget udelukker også, at enkeltpersoner kan gennemse og studere værker i digital form, filmværker m.v. på stedet på offentlige biblioteker. Landsforeningen tager endvidere afstand fra forslagets art. 4 om indførelse af EU-konsumtion for eksemplarer af værker. Forslaget vil medføre, at det ikke længere vil være muligt at videresælge eksemplarer, der er købt i lande uden for EU, hvor de er bragt på markedet med ophavsmandens samtykke. KL finder det uklart, om aftalelicensbestemmelsen i ophavsretslovens § 50 vil kunne opretholdes og eventuelt udvides til også at gælde for bibliotekers udlån m.v. af film og edb-programmer. Der henvises endvidere til, at undtagelsesbestemmelsen i art. 5, stk. 3, litra b, indebærer en indskrænkning af kredsen af handicappede i forhold til ophavsretslovens § 17. Endelig understreger KL vigtigheden af, at den gældende danske biblioteksafgiftsordning kan opretholdes.

Københavns Kommune understreger generelt vigtigheden af nødvendige og dækkende undtagelser og begrænsninger i ophavsrettighederne for fortsat at kunne opretholde balancen mellem ophavsmændenes interesser og almenhedens interesse i fri informationsadgang. Efter kommunens opfattelse bør der arbejdes for, at bestemmelsen i ophavsretslovens § 16 samt den med hjemmel i denne bestemmelse udstedte bekendtgørelse kan opretholdes. Dette er ikke tilfældet således som undtagelserne er udformet i art. 5. Art. 5, stk. 3, litra a, bør udvides til undervisning, forskning og privat personlige formål. Endvidere anføres det, at den vigtige regel om, at værker, som et bibliotek er i besiddelse af, kan stilles til rådighed for enkeltpersoner til personligt gennemsyn og studium på et bibliotek må ophæves, hvis direktivet vedtages i den foreliggende form. Det samme vil være tilfældet for den tilsvarende bestemmelse i pligtafleveringsloven.

Københavns Kommune tager tillige afstand fra bestemmelsen i art. 4, stk. 2, hvorefter spredningsretten alene konsumeres inden for EU. Bestemmelsen vil forhindre EU-borgere i at købe varen der, hvor den er billigst, hvis dette er uden for EU.

Sammenslutningen af lokale radio- og tv-stationer i Danmark giver generelt udtryk for, at direktivforslaget er for vidtgående, herunder navnlig når det gælder undtagelser.

Samrådet for Ophavsret tilslutter sig generelt indholdet af direktivforslaget. Art. 2, art. 3 og art. 4 indebærer en styrkelse af ophavsmændenes eneretsposition, hvilket Samrådet - bortset fra enkelte tekniske spørgsmål - støtter. Samrådet tager afstand fra undtagelsesbestemmelsen i art. 5, stk. 1, vedrørende de teknisk begrundede reproduktioner af midlertidig karakter. Efter Samrådets opfattelse bør der i direktivforslaget indføres et forbud mod digital-digital kopiering til privat brug. Terminologien i art. 5, stk. 1, kritiseres som værende vag, og bestemmelsen efterlader således fortolkningstvív. Samrådet understreger navnlig, at det bør være en betingelse for anvendelse af bestemmelsen, at selve brugen er autoriseret af rettighedshaveren eller på anden måde lovlig.

Samrådet støtter i øvrigt, at man i direktivets art. 5, stk. 2-4, begrænser de undtagelsesbestemmelser, som medlemsstaterne kan gennemføre. Det anføres dog, at det bør sikres, at de gældende danske aftalelicensordninger kan opretholdes. Efter Samrådets opfattelse er undtagelse i art. 5, stk. 3, litra a, for vidtgående, og undtagelsen bør begrænses til undervisning af en tilstedeværende kreds af personer. Det bør præciseres, at citatretten i art. 5, stk. 3, litra d, ikke - eller kun i begrænset omfang - gælder i relation til film, musik og multimedia. Endelig anføres det, at det bør være en gennemgående betingelse, at værket lovligt skal være gjort tilgængeligt for almenheden, for at undtagelsesbestemmelserne finder anvendelse.

Forslaget til art. 6 om beskyttelse af tekniske anordninger er efter Samrådets opfattelse for vag. I art. 7 bør der indsættes et krav om, at brugere skal anvende elektronisk rettighedsforvaltning, når denne mulighed foreligger.

Samrådet tilslutter sig art. 8 om retshåndhævelse.

Statens Litteraturråd anerkender betydningen af, at ophavsmændenes rettigheder til deres værker sikres. Samtidig understreges vigtigheden af almenhedens frie og lige adgang til informationer på biblioteker. Litteraturrådet anbefaler således, at det sikres, at almenheden har adgang til ikke-kommerciel brug af trykt og digitalt materiale, samt at læsning og kopiering til forsknings- og undervisningsbrug ikke forhindres af eventuelle harmoniseringsbestræbelser.

Tele Danmark bemærker generelt, at spørgsmålet om erstatningsansvar for ophavsretskrænkelser begået i forbindelse med aktiviteter på netværk ikke behandles i direktivforslaget. Dette spørgsmål vil sammen med andre ansvarsspørgsmål

være genstand for harmonisering i et andet direktivforslag, som forventes fremsat i løbet af 1998. Tele Danmark ønsker ikke, at det foreliggende direktiv sættes i kraft før det andet direktiv vedrørende ansvarsforholdene.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser har Tele Danmark følgende bemærkninger: Præambelns betragtning 17 om tilrådighedsstillelse af tekniske faciliteter bør indarbejdes i selve art. 3 om eneretten til communication to the public og making available to the public. Den udtømmende harmonisering af undtagelser i art. 5 er for vidtgående og er ikke forenelig med den agreed statement, der blev vedtaget i forbindelse med WIPO Copyright Treaty. En udtømmende harmonisering af undtagelser betyder, at man mister den fleksibilitet, der er nødvendig for at kunne tage højde for den teknologiske udvikling. Harmoniseringen får også konsekvenser for en række danske undtagelser, der er begrundet i særlige danske kulturelle forhold.

Tele Danmark tilslutter sig den obligatoriske undtagelse i art. 5, stk. 1, vedrørende de teknologibegrundede midlertidige reproduktionshandlinger uden særskilt økonomisk betydning. Tele Danmark udtrykker dog samtidig tvivl om rækkevidden af bestemmelsen.

TV 2 henviser generelt til de kommentarer, der er angivet i EBU's notat af 24. marts 1998, jf. ovenfor under Danmarks Radio.

Århus Kommune finder generelt ikke, at der i direktivforslaget er taget tilstrækkeligt hensyn til borgernes interesse i at kunne få fri og lige adgang til information. Det bemærkes, at listen i art. 5, stk. 2 og 3, over tilladte undtagelser er fakultativ og udtømmende. Kommunen mener, at den nuværende formulering af art. 5 bl.a. vil få den konsekvens, at privatkopiering af trykt materiale ikke længere vil være mulig uden rettighedshaverens samtykke. Kommunen peger endvidere på, at brug på stedet af værker i digitaliseret form, videogrammer m.m. efter direktivforslaget kræver samtykke fra rettighedshaveren. Dette vil alvorligt vanskeliggøre brugen på stedet i biblioteker af f.eks. cd-rom, databaser, netværksadgange, videokabiner m.v.

Advokatrådet, Bibliotekerne i Fredericia Kommune, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Finansrådet, Fællesrådet for Udøvende Kunstnere, Gramex og Statens Museumsnævn har ikke haft selvstændige bemærkninger til direktivforslaget.

(Løbenr. 3178)